

Posudek bakalářské práce

Alena Bulvasová: Posmrtné balzamování Klementa Gottwalda, Praha 2012, 86 stran včetně příloh

Rituály komunistické moci se těší tradiční badatelské pozornosti, byť co do počtu a rozmanitosti se česká historiografie jistě nemůže měřit s obdobnou produkcí zahraniční. Ještě stále se nabízejí nezpracovaná témata, ještě stále lze čerpat z rezervoáru zajímavých otázek dotýkajících se symbolů, mýtů a ceremonií éry komunismu. Do této „rituálně-symbolické“ kategorie patří i specifický proces umírání a nakládání s tělem prezidenta Klementa Gottwalda, kterým se ve své závěrečné práci zabývala Alena Bulvasová.

Zvolené téma práce ve mně vyvolalo velká očekávání, neboť při interdisciplinárním přístupu lze z otázky pohřbu komunistického prezidenta v době stalinismu vytěžit skutečně mnohé. Přinejmenším lze na celou situaci nahlížet z pohledu antropologie jako na svébytný přechodový rituál. Zároveň lze ve výzkumu zohlednit křesťanskou eschatologii, zabývat se rolí smrti, problematikou formování (socialistických) hrdinů atd. Neméně zajímavé je uvést téma předkládané práce do souvislostí dobového medicínského myšlení a transferu znalostí. Zkrátka smrt a balzamování Klementa Gottwalda skýtá velmi zajímavý potenciál. Musím však uznat, že zmíněná očekávání (přiznávám, můžu si za ně sám...) zůstala nenaplněna. To by však nevadilo, pokud ovšem...

Práce se věnuje zajímavému tématu. Kvituji autorčin archivní výzkum i zaujetí pro otázky medicínské. Bohužel si sama v mých očích uškodila tím, že explicitně nevyjádřila, co je cílem její práce. Podle samotného obsahu textu se zdá, že jím měl být v podstatě jen popis smrti, pohřbu a nakládání s tělem Klementa Gottwalda. V tuto chvíli se však musím jednoduše zeptat, proč a k čemu byla tato práce napsána? Nechci tímto nijak snižovat autorčin výsledný produkt, uvědomuji si, že se jedná o práci bakalářskou. Nicméně přesto osobně lituji, že zůstala de facto jen na povrchu věci. Za pozornost by jistě stála analýza zpráv určených v souvislosti s Gottwaldovou smrtí československé veřejnosti – zde mám na mysli informace v tisku: o čem a jak byl lid informován, zda a jak byly vysvětlovány jednotlivé kroky v souvislosti se sledovanými osudy (například převlékání těla, uzavírání Mauzolea atd.). Podobně se nabízí možnost analyzovat smuteční řeči – jak byla smrt Gottwalda vykládána? Co měla znamenat pro československou společnost ztráta prvního muže ve státě a

straně? Bylo v této souvislosti na obyvatele státu kladeno nějaké Gottwaldovo zmocnění? Představovala jeho smrt v diskurzu médií a smutečních řečí pouze ztrátu? Byl formulován nějaký Gottwaldův odkaz? Detailnější pozornost, v kontextu problematiky festivit a performativních aktů, mohla pisatelka věnovat rovněž samotnému pohřbu, tedy nejen jmenovat a pouze vylíčit, ale rovněž i interpretovat, analyzovat, uvést do obecnějších souvislostí politických ceremonií a rituálů. Vyjádřeno obecněji, téma práce si zasloužilo konkrétní otázky, potažmo nastolení problému a konceptuální inspirace třeba v zahraniční produkci.

Problematické je z mého pohledu i autorčino vyjadřování. Jazyk textu místy neodpovídá odbornému stylu, prostřednictvím použitých výrazů autorka ironizuje a zlehčuje popisované, např. „vyvrcholilo rádobý majestátním posmrtným balzamováním“ (str. 9), „je ukázkou přeorganizovanosti režimu“ (str. 10), „který jakoby dohlížel na celý ten komunistický cirkus pod sebou“ (str. 37), „Takto kýčovitě pietní místo“ (str. 39) (proč se například pisatelka nezamyslela nad tím, proč byla tato místa po celé republice zřizována a byla vesměs podobného zjevu?), „Prakticky nebylo možné, aby se nějaký občan vyhnul tomuto velkému pohřebnímu cirkusu“ (str. 42). Z dílčích vyjádření lze usuzovat na autorčín postoj k popisovaným událostem a momentům, nicméně se domnívám, že si měla ponechat jistý odstup a ne tolik přímočaře hodnotit a odsuzovat: „můžeme být rádi, že i díky husitským tradicím, ke kterým se komunisté oddaně hlásili a které vrch Vítkova reprezentuje, došlo jen ke stavebním úpravám Památníku a ne k jeho zničení. Všechny tyto experimenty pošpinily původní záměr“ (str. 71). Vždyť průběh a podoba pohřbu či balzamování Gottwaldova těla i organizace a účely Mauzolea, to vše mělo z pohledu komunistické moci nějaký význam. Dělo se tak s určitým cílem a účelem. Nad mnohým se můžeme dnes pozastavit, je možné mnohé odsoudit, zároveň však chápeme sledované v konkrétním historicko-politickém kontextu! To, co se nám dnes může jevit směšné, bylo ve své době vážně míněné a mělo svou vážnost.

Zcela jistě by bylo možné se dále a detailněji vyjadřovat k jednotlivým aspektům předkládané práce. Nechci zároveň tvrdit, že jsem si text nepřečetl se zájmem, že by nepřinášel zajímavé informace. Můj čtenářský zážitek však „pošpinily“ výše zmíněné nedostatky a rezervy. Od toho se tudíž odvíjí i celkové hodnocení textu. Bakalářskou práci Aleny Bulvasové doporučuji k úspěšné obhajobě a navrhuji hodnocení: *velmi dobře*.

